

Κυρατσώ Τσιόπα - Νηπιαγωγός, Σχολική Σύμβουλος ΕΑΕ

Αλκμήνη Λαχανά - Νηπιαγωγός ΕΑΕ

Όταν η ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση είναι δικαίωμα η δημόσια δύχρονη προσχολική εκπαίδευση είναι υποχρέωση *

Η αντιμετώπιση της προσχολικής εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο κομμάτι του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελεί χαρακτηριστικό και υποχρέωση κάθε προηγμένης δημοκρατικής κοινωνίας.

Η αναφορά του όρου «προσχολική ηλικία-εκπαίδευση» είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το θεσμό του νηπιαγωγείου. Η φοίτηση στο νηπιαγωγείο αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους «σταθμούς» της ζωής του παιδιού, κατά τη διάρκεια του οποίου οικοδομούνται εξελικτικά και κατακτώνται γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες απαραίτητες για την ομαλή μετάβαση στο δημοτικό σχολείο αλλά και για τη μετέπειτα επιτυχημένη σχολική πορεία. Τί είναι όμως το νηπιαγωγείο και γιατί μιλώντας για προσχολική εκπαίδευση αναπόφευκτα μιλάμε για το νηπιαγωγείο;

Το νηπιαγωγείο είναι δομή που υπάγεται, ήδη από το 1929, στο Υπουργείο Παιδείας και στην οποία παρέχεται εκπαίδευση και αγωγή στα παιδιά νηπιακής ηλικίας, από 4 έως 6 ετών (Ν.3518/2006). Τα παιδιά 4-5 και 5-6 ετών φοιτούν από κοινού, κάτι το οποίο είναι παιδαγωγικά ορθό, καθώς η συνύπαρξη αυτή ωφελεί πολλαπλά και τις δύο ηλικίες, μέσω της αλληλεπίδρασης που συντελείται. Με το άρθρο 33 (παρ.3,γ) του Ν. 4521/2018 θεσμοθετείται η υποχρεωτική φοίτηση στο νηπιαγωγείο και για τα παιδιά 4 ετών. Η παρουσία των τετράχρονων στο νηπιαγωγείο δεν αποτελεί νομοθετική καινοτομία. Στη σχετική νομοθεσία τόσο το 1976 (Ν. 309/1976) όσο και το 1985 (Ν. 1566/1985) αναφέρεται με σαφήνεια ότι η φοίτηση στο Νηπιαγωγείο είναι διετής και αφορά τα παιδιά ηλικίας 4 και 5 ετών, ενώ η φοίτηση γίνεται υποχρεωτική σταδιακά κατά περιοχές της χώρας.

Αναφερόμενοι λοιπόν στην προσχολική εκπαίδευση εξ ορισμού αναφερόμαστε στο νηπιαγωγείο, το οποίο παρέχει εκπαίδευση σε παιδιά προσχολικής ηλικίας (4-7 ετών) βάσει συγκεκριμένου νομικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας. Τον μοναδικό δηλαδή θεσμό, όπου ειδικά καταρτισμένο διδακτικό προσωπικό πανεπιστημιακής εκπαίδευσης υλοποιεί προγράμματα με σαφή εκπαιδευτικό προσανατολισμό και βάσει Αναλυτικών Προγραμμάτων, υπό την επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση των Σχολικών Συμβούλων Προσχολικής Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, σκοπός του νηπιαγωγείου είναι να βοηθήσει τα παιδιά να αναπτυχθούν σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά μέσα

στο πλαίσιο των ευρύτερων στόχων της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και να δημιουργήσει τις βάσεις για τη μελλοντική μάθηση και την μετέπειτα εκπαιδευτική τους πορεία, ανεξάρτητα από το αναπτυξιακό και το μαθησιακό τους επίπεδο. Στον πυρήνα της αποστολής του νηπιαγωγείου λοιπόν βρίσκεται η αντισταθμιστική εκπαίδευση, η εκπαιδευτική δηλαδή παρέμβαση σε παιδιά τα οποία εξαιτίας κοινωνικών/οικονομικών/πολιτισμικών λόγων κινδυνεύουν να μείνουν πίσω στην εκπαιδευτική τους πορεία, με ότι αυτό συνεπάγεται για την μετέπειτα ζωή τους.

Από τη δομή του νηπιαγωγείου δεν εξαιρείται κανένας μαθητής που εμπίπτει στην ηλικιακή ομάδα φοίτησης. Για τους μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (εεα) το υπάρχον νομικό πλαίσιο (άρ. 2, παρ. 1 του Ν.3699/2008) προβλέπει ειδική αγωγή και εκπαίδευση (ΕΑΕ) η οποία, όπως και η γενική εκπαίδευση, είναι υποχρεωτική και λειτουργεί ως αναπόσπαστο τμήμα της ενιαίας δημόσιας και δωρεάν εκπαίδευσης. Το κράτος υποχρεούται να παρέχει ΕΑΕ σε σχολεία Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Αποκλειστικός φορέας της ΕΑΕ είναι το Υπουργείο Παιδείας.

Στα πλαίσια του θεσμού του νηπιαγωγείου λειτουργούν δομές ΕΑΕ - τμήματα ένταξης (ΤΕ) και ειδικά νηπιαγωγεία - οι οποίες στηρίζουν την εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρία ή/και εεα. Το νηπιαγωγείο (τυπικό και ειδικό) αποτελεί χώρο πρώιμου εντοπισμού εεα και πρώιμου εκπαιδευτικού σχεδιασμού και παρέμβασης.

Αν και ο όρος πρώιμη παρέμβαση αφορά ένα σύνολο υπηρεσιών που εμπλέκονται στον πρώιμο εντοπισμό της αναπηρίας και την στήριξη της οικογένειας του παιδιού με διαπιστωμένη αναπηρία ή/και ΕΕΑ, η θέση και ο ρόλος του νηπιαγωγείου είναι κομβικής σημασίας για την καλύτερη ικανοποίηση των εκπαιδευτικών αναγκών του παιδιού και την έγκαιρη και έγκυρη στήριξη της ανάπτυξής του. Ο χώρος δε του ειδικού νηπιαγωγείου είναι ο κατεξοχήν θεσμοθετημένος εκπαιδευτικός χώρος παροχής πρώιμης παρέμβασης, καθώς σύμφωνα με τον Ν.3699/2008, άρ. 8, παρ. 1,αα) τα νήπια με εεα , ή/και αναπηρία υποχρεούνται φοίτησης στα νηπιαγωγεία ΕΑΕ και τμήματα πρώιμης παρέμβασης που λειτουργούν εντός των ειδικών νηπιαγωγείων, μέχρι το έβδομο έτος της ηλικίας τους.

Επιπλέον ο νόμος (Ν.3699/2008) προβλέπει τρόπους υποστήριξης της φοίτησής των νηπίων με εεα στο τυπικό νηπιαγωγείο: α) με Παράλληλη Στήριξη από εκπαιδευτικό ΕΑΕ, β) σε ΤΕ που λειτουργούν μέσα στα τυπικά σχολεία και γ) με την ανάλογη στήριξη από Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό για μαθητές που δεν αυτοεξυπηρετούνται. Η φοίτηση στο νηπιαγωγείο μπορεί να παρατείνεται κατά ένα έτος, όταν διαπιστώνεται ότι ο μαθητής παρουσιάζει σοβαρές δυσκολίες για να παρακολουθήσει την Α΄ Τάξη του δημοτικού σχολείου (Π.Δ. 79/2017).

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου βασίζεται στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ, 2003) κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του οποίου λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές διαφορές των παιδιών, όπου και αν οφείλονται (διαφορετικοί ρυθμοί ανάπτυξης, αναπηρία ή/και εσα, κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον).

Στις δομές προσχολικής ΕΑΕ (ΤΕ και ειδικά νηπιαγωγεία) εφαρμόζεται ανάλογα με τις εσα των μαθητών διαφοροποιημένο το ΔΕΠΠΣ για το νηπιαγωγείο ή το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος της Ειδικής Αγωγής ή ένα μεικτό σύστημα των δύο από εξειδικευμένες/ους νηπιαγωγούς ΕΑΕ και υπό την παιδαγωγική και επιστημονική καθοδήγηση των αρμόδιων σχολικών συμβούλων. Κατά την εφαρμογή του προγράμματος στο τυπικό νηπιαγωγείο οι εμπλεκόμενοι νηπιαγωγοί συνεργάζονται σύμφωνα με τις ενταξιακές αρχές.

Ο ρόλος του δημόσιου νηπιαγωγείου είναι σημαντικότερος για την χωρίς διακρίσεις πρόσβαση όλων των παιδιών σε ισότιμες εκπαιδευτικές ευκαιρίες ανεξάρτητα από κοινωνική τάξη, φύλο, φυλή, εθνότητα ή αναπηρία. Η θεσμοθέτηση της διετούς υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης ήταν παιδαγωγικά απαραίτητη και κοινωνικά επιβεβλημένη. Προκειμένου η θέσπιση της δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης να μη καταστεί κενή περιεχομένου θα πρέπει να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη εφαρμογή αυτής (χωρίς αμφισβητήσεις, παρερμηνείες, εξαιρέσεις και ασάφειες). Ως εκ τούτου κρίνεται αναγκαία η ποιοτική αναβάθμιση κτηρίων-εξοπλισμού, η στελέχωσή τους με το απαραίτητο μόνιμο προσωπικό, η ενίσχυση του θεσμού του ολοήμερου νηπιαγωγείου και η δημιουργία νέων τμημάτων ένταξης.

***Το παρόν άρθρο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Ελευθερία, την Τετάρτη 14/03/2018.**